

Dział programu	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I PÓŁROCZE I. Genetyka	- wyjaśnij, czym zajmuje się genetyka - podaj przykłady cech dziedzicznych i niedziedzicznych - wyjaśnij co to jest: gen, allel, fenotyp, genotyp, homozygota, heterozygota, dominacja, recesywność) - opisz budowę chromosomu i podaj liczbę chromosomów w komórkach człowieka - rozróżnij autosomy i chromosomy płci; - określ, czym są mutacje oraz wymień 3 przyczyny ich występowania	- przedstaw budowę i rolę DNA (w tym elementy budowy nukleotydu) - przedstaw dziedziczenie jednogenowe, posługując się pojęciami: gen, allel, fenotyp, genotyp, homo- i heterozygota, dominacja, recesywność) - przedstaw dziedziczenie płci u człowieka - podaj przykłady chorób genetycznych człowieka warunkowanych mutacjami - przedstaw czynniki sprzyjające rozwojowi nowotworów jako niekontrolowanych podziałów komórkowych	- wyjaśnij przebieg procesu replikacji DNA i podaj jego znaczenie - wyjaśnij, czym są komórki haploidalne i diploidalne, chromosomy homologiczne - omów przyczyny i objawy wybranych chorób genetycznych (zespół Downa, mukowiscydoza) - wyjaśnij dziedziczenie grup krwi człowieka (układ AB0, czynnik Rh) - podaj przykłady cech dominujących u człowieka	- wykaż znaczenie podwójnej helisy w procesie replikacji DNA - określ rodzaje mutacji, które są przyczyną wybranych chorób genetycznych - omów rolę mutacji w kształtowaniu zmienności organizmów - przedstaw znaczenie biologiczne mitozy i mejozy - wyjaśnij czym jest zmienność organizmów i od czego zależy	- wyjaśnij związek między genami jako fragmentami DNA a cechami organizmu - wyjaśnij na czym polega konflikt serologiczny i kiedy może wystąpić - ustal prawdopodobieństwo wystąpienia u potomstwa danej cechy na podstawie genotypu lub fenotypu rodziców - podaj przykłady chorób sprzężonych z płcią - określ podstawowe różnice pomiędzy procesem mitozy i mejozy,
II. Ewolucja życia	- wyjaśnij, czym jest ewolucja - podaj przykłady bezpośrednich dowodów ewolucji - podaj zasadnicze różnice pomiędzy doborem naturalnym i sztucznym - wymień 3 główne różnice pomiędzy człowiekiem a innymi naczelnymi	- omów wybrane źródła wiedzy o procesach ewolucyjnych - wyjaśnij, na czym polega dobór naturalny i sztuczny, podaj przykłady - określ swoiste cechy ludzkie i stanowisko systematyczne człowieka - wymień przykłady człowiekowatych będących prawdopodobnymi przodkami człowieka	- przedstaw i omów źródła wiedzy o przebiegu procesów ewolucyjnych - wyjaśnij, na czym polega dobór naturalny i sztuczny oraz podaj różnice między nimi - wyjaśnij na przykładach czym są skamieniałości, ogniwa pośrednie i relikty	- wyjaśnij istotę i mechanizmy procesu ewolucji organizmów - przedstaw podobieństwa i różnice między człowiekiem a małpami człekokształtnymi jako wynik procesów ewolucyjnych - wyjaśnij, czym są narządy szczątkowe	- przedstaw założenia syntetycznej teorii ewolucji - wyjaśnij przyczyny pionizacji ciała człowieka

II PÓŁROCZE III. Ekologia i ochrona środowiska	- wskaż nieożywione i żywe elementy ekosystemu oraz wykaż, że są one powiązane różnorodnymi zależnościami - wyjaśnij, czym jest populacja biologiczna - wskaż na schematach zależności pokarmowe (łańcuchy pokarmowe i sieci troficzne) - skonstruuj proste łańcuchy pokarmowe (łańcuchy spasilania) - podaj przykłady drapieżników, pasożytów, roślinożerców - przedstaw odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrody - zaproponuj sposoby racjonalnego gospodarowania zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju	- wyjaśnij, czym jest biocenoza i biotop - wymień cechy populacji oraz dokonaj obserwacji wybranej populacji rośliny zielnej w terenie - omów na przykładach oddziaływania antagonistyczne: konkurencję, pasożytnictwo, drapieżnictwo i roślinożerność oraz nieantagonistyczne: mutualizm i komensalizm - wyjaśnij, jaką rolę pełnią producenci, konsumenci i reducenty w ekosystemie - przedstaw zagrożenia dla środowiska wynikające z działań człowieka, w tym z antropogenicznej zmiany klimatu, a także sposoby zwalczania tych zagrożeń	- opisz cechy populacji (liczebność, zagęszczenie, rozrodczość, śmiertelność, struktura przestrzenna, wiekowa i płciowa) - dokonaj analizy zakresu tolerancji organizmu na wybrane czynniki środowiska (temperatura) - omów na przykładach oddziaływania nieantagonistyczne: mutualizm obligatoryjny (symbioza), mutualizm fakultatywny (protokooperacja) i komensalizm - przedstaw strukturę troficzną ekosystemu, rozróżniając producentów, konsumentów (I-go i dalszych rzędów) oraz destruentów	- dokonaj analizy i interpretacji zakresu tolerancji organizmu na wybrane czynniki środowiska (temperatura, wilgotność, stężenie dwutlenku siarki w powietrzu) - analizuj na wykresie strukturę wiekową danej populacji - omów skutki konkurencji wewnątrz- i międzygatunkowej - przedstaw na schemacie rolę producentów, konsumentów (I, II rz.) i destruentów w obiegu materii i przepływie energii przez ekosystem - oceń stopień zanieczyszczenia powietrza tlenkami siarki, wykorzystując skalę porostową	- omów strategię polowań drapieżników i sposoby ochrony przed nimi - omów przystosowania roślinożerców (żubr), pasożytów wewnętrznych (tasiemiec uzbrojony) oraz zewnętrznych (pijawka lekarska) - omów niekorzystne zjawiska związane z działalnością człowieka: kwaśne opady, dziurę ozonową, smogi, globalne ocieplenie - omów problemy zanieczyszczenia atmosfery, wód i gleb (przyczyny, skutki oraz sposoby zahamowania i odnowy)- omów zasady zrównoważonego rozwoju
IV. Zagrożenia różnorodności biologicznej	- wymień poziomy różnorodności biologicznej - podaj 3 formy ochrony przyrody w Polsce	- omów poziomy bioróżnorodności - wykaż na przykładach wpływ człowieka na różnorodność biologiczną - uzasadnij konieczność jej ochrony - wymień formy ochrony przyrody w Polsce	- omów czynniki kształtujące bioróżnorodność (naturalne oraz ludzkie) - omów formy ochrony przyrody (parki narodowe, rezerваты przyrody, ochrona gatunkowa, pomniki przyrody)	- uzasadnij konieczność wprowadzania różnych form ochrony przyrody dla zachowania gatunków i ekosystemów - przedstaw cele ochrony przyrody	- przedstaw istotę oraz oceń stopień bioróżnorodności w Polsce

BIOLOGIA 8 – WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do uzyskania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania

Sposoby i formy sprawdzania osiągnięć uczniów

Prace pisemne w klasie			
Forma	Zakres treści nauczania	Częstotliwość	Zasady przeprowadzania
Sprawdziany – testy (30-40 min)	jeden dział obszerny lub dwa mniejsze działy	1 - 3 sprawdziany w półroczu	• zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem • informacja o sprawdzianie zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym • sprawdzian poprzedza powtórzenie materiału nauczania
Kartkówki (do 15 min)	materiał nauczania z 2 - 3 ostatnich lekcji lub ściśle określonego zakresu	2 – 3 kartkówki w półroczu	• mogą być zapowiedziane na poprzedzającej lekcji lub bez zapowiedzi
Praca na lekcji	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	2 – 3 prace w półroczu	• uczeń samodzielnie pracuje z podręcznikiem lub innymi materiałami rozwiązując zadania w karcie pracy
Prowadzenie zeszytu przedmiotowego	zgodnie z tematami lekcji	nie mniej niż raz w roku	• zasady prowadzenia zeszytu przedmiotowego powinny zostać ustalone na pierwszej lekcji • ocenie podlega poprawność, kompletność notatek i zadań, w tym kart pracy
Odpowiedzi ustne			
Ustne sprawdzenie	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	minimum jedna w półroczu	bez zapowiedzi
Pytania aktywne	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	częstotliwość dowolna, w zależności od predyspozycji uczniów	uczniowie sami zgłaszają się do odpowiedzi lub są wyznaczani przez nauczyciela ocena bdb za cztery prawidłowe odpowiedzi, na celujący uczeń odpowiada na dodatkowe pytanie
Referowanie pracy grupy	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	w zależności od metod pracy stosowanych na lekcji	należy zwrócić uwagę na to, aby w kolejnym referowaniu wspólnych prac zmieniały się osoby referujące
Praca w grupie	bieżący materiał nauczania	jedna lub dwie oceny w półroczu	• oceniane są efekty, aktywność, umiejętność pracy w grupie lub w parach • w ocenianiu można uwzględnić ocenę koleżeńską lub samoocenę
Przygotowanie do lekcji	materiał bieżący lub powtórzeniowy	jedna w półroczu	• prezentacja na lekcji samodzielnie przygotowanych treści z zakresu określonego przez nauczyciela

1. Dodatkowe uwagi:

- Zapowiadane pisemne sprawdziany, testy i kartkówki są obowiązkowe.
- W przypadku nieobecności **usprawiedliwionej** uczeń jest zobowiązany napisać sprawdzian **w ciągu dwóch tygodni** od daty powrotu do szkoły.
- Jeżeli nieobecność jest nieusprawiedliwiona, uczeń przystępuje do pracy na następnej lekcji – decyduje nauczyciel.
- Uczeń ma prawo do **jednorazowej poprawy** każdej oceny bieżącej. Obie oceny są wpisywane do dziennika, a pod uwagę jest brana ocena poprawkowa, nawet jeśli jest niższa od poprawianej. Ocenę można poprawić w ciągu **dwóch tygodni** od wpisu oceny do dziennika. Termin poprawy należy uzgodnić z nauczycielem. W uzasadnionych sytuacjach nauczyciel może przedłużyć termin przystąpienia do poprawy.
- Przy ustalaniu oceny nauczyciel udziela uczniowi informacji zwrotnej – wskazówek do dalszej pracy.

BIOLOGIA 8 – WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do uzyskania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania

- Uczeń ma prawo być **nieprzygotowany** do odpowiedzi ustnej **raz** (przy 1h tygodniowo) lub **dwa razy w półroczu** (przy 2h tygodniowo). Nieprzygotowanie zgłasza nauczycielowi na początku lekcji, podczas sprawdzania listy obecności, zanim nauczyciel wywoła go do odpowiedzi.
- Kolejne nieprzygotowanie może zgłosić uczeń uczęszczający do dwóch szkół (np. muzycznej), w okresie odbywających się przesłuchań i egzaminów albo reprezentujący szkołę w pozaszkolnych konkursach lub zawodach sportowych.

2. Zasada samodzielności:

Podczas sprawdzania wiadomości i umiejętności wymagana jest **samodzielność odpowiedzi**, niedopuszczalne jest korzystanie ze ściągawek lub podpowiedzi – taka odpowiedź **nie jest** uznawana za poprawną.

3. Sprawdzenie i ocenianie sumujące postępy ucznia

Podsumowaniem edukacyjnych osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym są **ocena śródroczna** i **ocena roczna**. Ocena klasyfikacyjna śródroczna i roczna jest ustalana w oparciu o wymagania edukacyjne dla danej klasy lub ucznia. Uwzględnia się zarówno oceny bieżące jak też zaangażowanie, możliwości oraz postępy indywidualne ucznia, a przy ocenianiu rocznym, także klasyfikacyjną ocenę śródroczną.

4. Warunki i tryb uzyskiwania oceny wyższej niż przewidywana na koniec roku

- Po uzyskaniu informacji o **przewidywanej ocenie** rocznej uczeń ma prawo ubiegać się o **ocenę wyższą** od przewidywanej (zgodnie z postanowieniami statutu szkoły).
- W tym celu uczeń lub jego rodzic (opiekun) zwraca się z prośbą do nauczyciela o sprawdzenie osiągnięć w zakresie wymagań edukacyjnych **na określoną ocenę. Termin składania tego wniosku określa statut szkoły.**
- Nauczyciel sprawdza, czy uczeń spełnia warunki określone w statucie i wyznacza termin sprawdzianu oraz zakres sprawdzanych wiadomości i umiejętności. Do tego czasu uczeń musi także przedstawić **kompletne notatki** w zeszycie przedmiotowym. Sprawdzian osiągnięć ma formę pisemną i zawiera zestaw zadań zgodnych z wymaganiami edukacyjnymi dla danej klasy lub dla danego ucznia na tę ocenę, o jaką uczeń się ubiega. Uczeń uzyskuje ocenę wyższą, jeżeli wykona poprawnie każde zadanie co najmniej w 60%, a ze wszystkich zadań uzyska co najmniej 90% punktów.

5. Sposoby i formy uzupełniania braków, jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej zostanie stwierdzone, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej

Nauczyciel indywidualnie analizuje trudności ucznia i przygotowuje dla niego zestaw ćwiczeń obejmujących zakres wiadomości i umiejętności niezbędnych dla kontynuowania nauki w klasie programowo wyższej. Wspólnie z uczniem i jego rodzicami ustalany jest czas na doskonalenie tych wiadomości i umiejętności. Po upływie terminu przygotowania nauczyciel sprawdza uzupełnienie braków w formie ustnej lub pisemnej, w zależności od rodzaju stwierdzonych braków oraz indywidualnych potrzeb ucznia.

6. Zasady dostosowania wymagań edukacyjnych dla uczniów z dysleksją rozwojową i problemami w uczeniu się (na podstawie opinii poradni pedagogiczno- psychologicznej)

- Ucznia obowiązują wszystkie treści określone w podstawie programowej.
- Uczeń ma prawo do:
 - wyboru formy krótkiej odpowiedzi (pisemnie lub ustnie)
 - wydłużenia czasu pracy podczas sprawdzianu (do 1/3) lub dostosowanej formy tego sprawdzianu
 - innych dostosowań określonych indywidualnie na podstawie opinii poradni pedagogiczno-psychologicznej lub innej poradni specjalistycznej

7. Nauka zdalna:

W razie przejścia szkoły lub klasy na tryb nauczania zdalnego obowiązują te same zasady, stosuje się jedynie metody, formy i środki nauczania na odległość oraz uwzględnia wprowadzone przez szkołę procedury.